Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Slotbeschouwingen van het Comité Gedwongen Verdwijningen in kader van het Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning

Samenvatting

Op 24 maart vond de constructieve dialoog plaats met het comité Gedwongen Verdwijningen van de Verenigde Naties. Het Comité stelde vragen over het voorkomen van illegale internationale adopties en formuleerde verschillende aanbevelingen, weergegeven in de Slotbeschouwingen. Het Comité vraagt om in april 2028 informatie te bezorgen over de opvolging die werd gegeven aan de aanbevelingen.

...

1. HET VERDRAG VOOR DE BESCHERMING VAN ALLE PERSONEN TEGEN GEDWONGEN VERDWIJNING EN DE NATIONALE RAPPORTERINGSVERPLICHTING

Het Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning trad in 2010 in werking. Het verdrag bepaalt onder meer dat niemand onderworpen mag worden aan gedwongen verdwijningen, zelfs niet in oorlogstijd of een andere noodtoestand en dat gedwongen verdwijning een misdrijf tegen de menselijkheid vormt wanneer het op grote schaal en systematisch wordt toegepast. Staten die het verdrag ratificeerden zijn ook verplicht om verdwenen personen op te sporen en hun verdwijning te onderzoeken, net zoals dat slachtoffers toegang moeten hebben tot de rechter en tot schadeloosstelling. Staten moeten ook minimumstandaarden garanderen bij vrijheidsberoving, zoals het bijhouden van registers van personen die van hun vrijheid zijn beroofd en dergelijke meer.

2. HET NATIONAAL RAPPORT EN DE CONSTRUCTIEVE DIALOOG

Het Comité inzake gedwongen verdwijningen (het 'Committee on Enforced Disappearances' of CED) is het orgaan van onafhankelijke deskundigen dat toeziet op de uitvoering van het Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning door de staten die partij zijn.

De rapporteringsplicht bij dit verdrag betreft een zogenaamde unieke rapportering, waarbij het basisrapport steeds aangevuld dient te worden met bijkomende informatie. België diende in 2013 een basisrapport in waarop reeds een constructieve dialoog plaatsvond en het Comité slotbeschouwingen uitbracht. Vervolgens werd ons rapport geactualiseerd met bijkomende informatie in 2016 en 2021. Op 24 maart 2025 volgde dan een tweede constructieve dialoog.

Tijdens deze dialoog moet de betrokken staat antwoorden op de vragen van het Comité en kan hij bijkomende informatie geven over zijn inspanningen om het verdrag uit te voeren. Voorafgaand aan de constructieve dialoog bezorgt het Comité een *List of themes* aan de betrokken staat, die aangeeft op welke thema's het Comité tijdens de dialoog zal focussen. Ditmaal wilde het Comité zich onder meer toespitsen op het thema illegale internationale adopties, wat dus de deelname van de Gemeenschappen noodzaakte. Daarnaast kwamen thema's aan bod zoals de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut, de ratificatie van het OPCAT, de verdwijning van niet begeleidde minderjarige vluchtelingen, het Belgische wetgevend kader, en de problematiek van de Metissen van België die tijdens en na de koloniale tijd overgebracht werden vanuit Congo naar België.

Na de constructieve dialoog publiceerde het Comité zijn slotbeschouwingen (*Concluding observations*) met aanbevelingen voor de betrokken staat.

3. DE SLOTBESCHOUWINGEN VAN HET COMITÉ

De Slotbeschouwingen van het Comité zijn bijgevoegd aan deze mededeling. De aanbevelingen gelden voor België als geheel en maken geen onderscheid tussen federale of gemeenschapsbevoegdheden. Voor Vlaanderen zijn vooral de aanbevelingen rond adoptie belangrijk (in de Slotbeschouwingen op p7, randnummer 30):

a) Voer een onafhankelijk onderzoek uit naar illegale internationale adopties in België om mogelijke misdrijven zoals gedwongen verdwijningen en documentvervalsing te identificeren en te bestraffen.
b) Versterk de procedures om adopties die voortkomen uit gedwongen verdwijningen te herzien of te annuleren en herstel de ware identiteit van de betrokken kinderen [Noot: dit valt onder federale bevoegdheid].
c) Richt doeltreffende controlemechanismen op ter supervisie van lopende internationale adoptieprocedures en zorg voor gepaste opleiding van ordediensten.
d) Publiceer en implementeer tijdig de aanbevelingen van het administratief onderzoek waartoe besloten werd via de resolutie van 9/6/2022 van de Kamer Van Volksvertegenwoordigers, evenals de aanbevelingen van de Vlaamse en Franse Gemeenschap die voortvloeien uit door hen gevoerde evaluaties en onderzoeken.
e) Identificeer slachtoffers van gedwongen verdwijning en help hen licht te doen schijnen op de omstandigheden waarin ze geadopteerd werden, en ondersteun hen om hun identiteit en afkomst te achterhalen.
f) Vraag medewerking van de herkomstlanden van de slachtoffers om de aanbevelingen van het Comité uit te voeren.

Het Comité formuleerde ook bezorgdheden over het uitblijven van een nationaal mensenrechteninstituut met A-status volgens de Principes van Parijs. Het Comité beveelt aan dat het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens en Unia daarom opgeschaald moeten worden,

daarbij abstractie makend van de Belgische staatstructuur en de bevoegdheden van het Vlaams Mensenrechteninstituut.

Het Comité uitte ook haar bezorgdheid over het uitblijven van de ratificatie van het Optioneel Protocol bij het Verdrag tegen Foltering (OPCAT).

4. VOLGENDE STAPPEN

Tegen uiterlijk 4 april 2028 vraagt het Comité om informatie mee te geven over de gevolgen die werden gegeven aan de aanbevelingen.

Bijlage:

Slotbeschouwingen van het Comité inzake gedwongen verdwijningen over de uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management

Matthias DIEPENDAELE